

Les treballadores dels serveis d'atenció a domicili esclaten contra la privatització del sector

PAU BELTRÁN :: 25/01/2023

La plantilla del SAD del País Valencià denuncia la manca de control públic, la degradació de les seues condicions laborals i la pèrdua de qualitat del servei

El passat dissabte es van manifestar a Oliva (la Safor) arran l'acomiadament de la portaveu de l'organització, que llegeixen com una forma de "criminalitzar i reprimir" la lluita

El dissabte passat, 21 de gener, desenes de treballadores del Servei d'Atenció Domiciliària (SAD) del País Valencià es van manifestar en Oliva (la Safor) per a denunciar les condicions de precarietat d'un sector altament privatitzat. "Tenim pensat fer una altra mobilització davant de la Conselleria. No anem a parar, perquè ens tenen esclavitzades!", exclama Amparo Faus, portaveu de la Coordinadora de Treballadores SAD del País Valencià. L'organització, impulsada des de la Confederació Nacional del Treball (CNT), va ser creada el passat mes de novembre i des de llavors s'hi han sumat moltes treballadores. Entre les seues denúncies destaquen el baix salari, l'abús dels contractes temporals o a jornada parcial i la falta de control públic. També denuncien diversos incompliments del conveni, com l'impagament de les despeses per desplaçaments o dels triennis per antiguitat, la manca de dies per a assumptes propis o la realització de tasques que no pertanyen a la seua àrea, com aquelles relacionades amb la neteja.

El detonant de la convocatòria ha estat el recent acomiadament d'Amparo Faus, segons denuncien, com a forma de càstig per la seua activitat sindical. Tal com explica la portaveu, el passat 3 de novembre, un mes i mig abans de ser acomiadada, va crear una secció sindical en l'empresa on treballava, La Carrasca, amb seu a Oliva. Va sol·licitar una reunió amb direcció per a tractar les problemàtiques de la plantilla que mai es va celebrar. Finalment, el 16 de desembre li van enviar un missatge per WhatsApp on li comunicaven que ja no formava part de la plantilla. "Em van dir -relata- que era bona treballadora, però que ara mateix els sobrava gent, la qual cosa no quadra perquè després van contractar un treballador per a substituir-me". Considera que l'objectiu de La Carrasca era criminalitzar el dret al sindicalisme i la protesta. "El meu cap em va admetre que li havia sabut molt malament que crearem la secció sindical", subratlla. La treballadora ho ha denunciat a Inspecció de Treball i està a l'espera d'una reunió de conciliació entre ambdues parts. "Lluitarem perquè l'acomiadament es declare nul", rebla.

Un servei bàsic en mans d'empreses privades

La degradació de les condicions laborals del sector, que s'ha fet molt visible a Oliva arran de l'acomiadament de Faus, es repeteix arreu del País Valencià, on el servei d'atenció domiciliària es troba externalitzat a grups privats de forma majoritària. Per mitjà d'empreses -cooperatives, fundacions i grans corporacions-, els ajuntaments deleguen la gestió dels SAD, un fet que provoca que "tant les treballadores com les seues usuàries

estiguen perdent qualitat en el seu servei”, apunten des de la Coordinadora.

Al País Valencià hi ha al voltant de 300 empreses amb llicència per a oferir aquest servei. Una de les més importants és Clece, filial del grup ACS, presidit per Florentino Pérez

Al País Valencià hi ha al voltant de 300 empreses amb llicència per a oferir aquest servei. Una de les més importants és Clece, filial del grup ACS, presidit per Florentino Pérez i amb un volum de beneficis anuals d'uns 900 milions d'euros. Té més de 80.000 treballadores arreu de l'Estat, de les quals unes 30.000 es dediquen al sector de les cures, segons les dades publicades a la seua pàgina web. Una altra empresa destacable, amb molta presència a les comarques del sud, és la multinacional francesa DomusVi, que opera en diversos països d'Europa i està presidida per Yves Journal, considerat un dels homes més rics de l'Estat francès. DomusVi va entrar al mercat espanyol en 2017 i, en poc temps, va encapçalar la gestió de residències i els serveis d'atenció domiciliària. En 2020 ja tenia unes 24.000 treballadores i va facturar al voltant de 600 milions d'euros. Unes altres societats que acaparen el sector són Eulen o, fins i tot, la constructora Obrascón Huarte Laón SA (OHL), de l'exministre franquista Juan Miguel Villar Mir. També hi destaquen Sanitas, que té presència a les Comarques Centrals, o l'empresa hotelera Urbanitzadora Hotelera Industrial, que tot i que la seua activitat principal es desenvolupa al sector turístic també ofereix atenció domiciliària a les comarques del nord. “No interessa que els SAD siguin un servei públic, perquè hi ha moltes empreses i fons voltor beneficiant-se”, manifesta Faus.

Aquesta tendència a la privatització contrasta amb el fet que el País Valencià és uns dels territoris que més inverteix en dependència, sent una de les quatre comunitats que en els últims anys més hi ha augmentat la seua despesa. Amb tot, l'increment només s'ha vist reflectit en un creixement de les prestacions que ofereixen les empreses. No s'ha augmentat la mitjana d'hores destinades a cada usuària ni el salari de les treballadores. “A efectes pràctics només es beneficien les empreses privades, és a dir, estan invertint més diners públics per a fer més rics als rics”, opina Faus. En l'actualitat, segons dades de la Coordinadora, la Generalitat Valenciana, per a cada usuària atesa, destina entre 300 i 833 euros mensuals, en funció del seu grau de dependència. La xifra contrasta amb el que guanyen les treballadores, que oscil·la entre els 140 i 360 euros mensuals per usuària. Per tant, les empreses s'embutxaquen un 60%. La privatització es tradueix després en una mala qualitat del servei. Faus ho exemplifica de la següent manera: “Hi ha usuaris que necessitarien tres o quatre hores al dia i només els hi dediquem dues”.

Precarietat i problemes de salut

El conveni al qual s'acullen les treballadores és el del “sector privat de residències per a la tercera edat, serveis d'atenció a les persones dependents i desenvolupament de l'autonomia personal”. Aquest fixa un salari base de 1.049 euros al mes, poc més de l'actual salari mínim interprofessional. El passat 13 de desembre, però, es va publicar l'acord al qual han arribat CCOO i UGT amb la Generalitat. Consisteix en una pujada de l'1% i un salari base de 1.218 euros mensuals per a aquelles empleades contractades directament per l'administració

pública. Des de la Coordinadora asseguruen que és “una pujada ridícula” i que “a la majoria no se’ns aplica perquè quasi totes estem contractades per empreses externes”.

De mitjana les treballadores no cobren més de 600 euros al mes, ja que entorn del 95 % tenen jornada parcial

Se suma el fet que, tot i que el conveni estipule eixos salaris, la realitat és que de mitjana les treballadores no cobren més de 600 euros al mes, ja que entorn del 95 % tenen jornada parcial. És el cas de Marta Ferrer, que prefereix utilitzar un nom fictici per por a les represàlies. Fa quatre anys que treballa en el sector i abans tenia un contracte a jornada completa, però li l’han reduït a 25,5 hores setmanals. “Estan contractant més personal amb contractes de poques hores, en lloc de donar-nos més hores a qui volem jornada completa, és incomprensible!”, denuncia Ferrer. Ara cobra 700 euros al mes, amb els quals ha de fer-se càrrec d’una filla sent mare soltera. “La hipoteca ja es menja mig sou, i amb la pujada de la llum, de l’aigua, de la compra, del gasoil..., tinc la soga al coll”, lamenta. I afegeix: “al final has de buscar-te un segon treball, però t’ho dificulten perquè treballem al matí i la vesprada”. Aquest repartiment de la jornada és habitual en el sector, tot i que contradiu el conveni, el qual estableix que “les jornades a temps parcial han de ser continuades”. A més a més, moltes treballadores tenen contractes temporals que, segons denunciïn, serien fraudulents. “A mi ja m’haurien d’haver fet fixa per la meua antiguitat, però continue empalmant contractes temporals de tres o sis mesos”, explica Ferrer.

Una altra de les principals denúncies del col·lectiu és que el desplaçament entre els domicilis de les usuàries no entra dins l’horari, tot i que sovint han de traslladar-se entre diferents localitats. A sobre, habitualment tampoc els paguen les despeses del desplaçament. “Gaste uns 100 euros al mes només en desplaçaments de la feina”, puntualitza Ferrer. Aquesta pràctica també vulnera el conveni, segons el qual “l’empresa es fa càrrec de les despeses de desplaçament del personal quan [...] l’organització del treball implique la necessitat d’utilitzar mitjans de transport”. Així mateix, tal com exposen, a vegades tenen el temps just per a desplaçar-se, la qual cosa els suposa haver de reduir al màxim el temps entre un domicili i altre i arriscar-se a sofrir algun accident de tràfic, com el que va patir Ferrer amb el cotxe. “Em deien que no es podia considerar accident laboral perquè no era en horari de feina, i em van posar problemes per a donar-me de baixa”, recorda. Finalment, ho va denunciar i li van donar la raó.

Segons dades de la Coordinadora, al voltant d’un 98 % de les treballadores del SAD al País Valencià són dones

També destaquen les malalties i problemes de salut derivats de la seua feina. “Totes tenim l’esquena partida, ja que cada dia hem d’alçar persones només amb la nostra força”, conta Faus. “A banda —continua— sofrim estrès per treballar amb persones amb problemes de salut mental que a vegades són agressives”. En aquest sentit, critiquen la falta de material d’ajuda, com grues, així com de protecció, com guants o mascaretes. La manca d’informació sobre l’historial mèdic de les usuàries és una altra realitat que els exposa a possibles

contagis, com li va ocórrer a Maria Prats, que també prefereix preservar la seua identitat. Segons relata, un usuari tenia tuberculosi i en cap moment li'n van informar o li van oferir material de protecció per evitar ser contagiada. "Arran del contagi, tinc problemes respiratoris constantment. Ara, per exemple, tinc una bronquitis i estic amb oxigen", lamenta Prats. La treballadora, que té 57 anys i en duu 31 treballant, ha demanat la baixa indefinida, però no se li ha concedit. "Ni tan sols em van indemnitzar, ja que no ho van considerar malaltia laboral", critica.

Es tracta d'un sector que exemplifica a la perfecció la **feminització** de la pobresa. Segons dades de la Coordinadora, al voltant d'un 98 % de les treballadores del SAD són dones, "tot i que els caps solen ser homes, que sovint et tracten amb paternalisme i autoritat", assegura Faus. I continua: "juguen amb el fet que som dones i mares, i ens diuen que amb un treball temporal de poques hores ja ho tenim bé. Així sempre depenem del jornal de l'home. És masclisme pur i dur". També s'han d'enfrontar a violències masclistes físiques: "Hi ha usuaris que intenten tindre un tracte més personal o intenten posar-te la mà. Fins i tot t'amenacen que, si no et deixes, es queixaran a l'empresa. Tu saps l'ansietat i l'estrès que genera això?", es pregunta angoixada Ferrer, qui lamenta que quan han arribat queixes dels usuaris la responsabilitat sempre recau sobre la treballadora.

directa.cat

<https://ppcc.lahaine.org/les-treballadores-dels-serveis-d>